

denne Eiendomsret, eller jeg vil ikke, at Staten skal have den; men jeg troer ikke, at det gaaer an ved denne Leilighed at afgjøre dette Spørgsmaal efter en Stemning, men at man maa komme til at undersøge saa grundigt og fuldstændigt som muligt, hvad der er Met i denne Henseende; thi Ingen kan vistnok i denne Sal være tilbøielig til at sætte sin Mening eller sin Stemning med Hensyn til Spørgsmaalet over sin Dom over, hvad der er det Rette. Nu har det stillet sig saa uheldigt, at der ikke i denne Sal er fremkommen nogen bestemt og klar udtalt Paaastand om Kirkens ubetingede Eiendomsret, som i den anden Afdeling af Rigsdagen er forsvaret med saa stor Udholdenhed; jeg troer, at det vilde have været ganske godt, om dette Spørgsmaal var kommet frem; men det lader, som om man i denne Sal bestandig har styet at komme ind derpaa. Ved Grundlovens Behandling forelaa Spørgsmaalet, og man tog ogsaa stærkt Tilløb til at faae det løst; men Kampen viste sig at ville blive saa haard, at man veg tilbage derfra, og i Grundloven er derfor kun steet, hvad der undertiden skeer ved Fredsflutninger, at man lader Strids-spørgsmaalet ligge, idet begge de høie kontraherende Parter forbeholde sig gjensidig enhver Rettighed, de havde før Krigen. Saaledes staaer Spørgsmaalet om Kirkens Eiendomsret efter Grundloven, og saaledes synes det at skulle vedblive at staae efter dette Lovudkast, idet jeg dog gjentager det som min fuldstændige Overbeviisning, at gaaer denne Rønningsslov igjennem, som den foreligger, vil Spørgsmaalet faktisk være afgjort. Jeg vilde have sat særdeles Priis paa, om en af dem, hvis Forstudium og særlige Raadbelse give dem de nødvendige Betingelser i denne Retning, havde inpladt sig paa saa fuldstændigt, som det stod i deres Magt, at besvare dette Spørgsmaal; thi jeg anseer det for den største Mangel og den største Uansælselighed saavel ved denne, som ved andre Love, der angaae Kirken og Kirkens Forhold, at dette vigtige Punkt henstaar ubesvaret. Jeg har sagt, at dersom jeg havde nogen Mening, nogen Stemning om dette Spørgsmaal, vilde den ganske vist komme til at falde sammen med deres, der finde, at

Kirken ikke hør eie dette Guds. Jeg kan nemlig ikke indsee, hvorledes det bliver muligt at ordne de kirkelige Forhold, hvis man forudsætter, at det er Kirken, Folkekirken, der som juridisk Person skulde eie dette Guds — det er mig aldeles ufattelig. Jeg indrømmer fuldstændigt Rigtigheden af, hvad den ærede Rigsdagsmand for Holbek Amts 2den Valgfreds (Tscherning) foreleden bemærkede om Grundlovens § 3; thi naar deri er sagt: „Den evangelisk-lutheriske Kirke er den danske Folkekirke og understøttes som saadan af Staten“, saa synes deri at være klart udtalt, at hvis en anden Religion, det være sig, nu den reformerte, den mormoniske, den jødiske eller hvilken som helst anden, vandt Majoriteten eller Fleertallet af det danske Folk for sig, saa vilde man være berettiget til at kreere den til Folkekirke, og da vilde det dog være besynderligt, om dette Guds, der efter alle Bidnesbyrd er sat ud til at være Folkekirkens Guds, blev henlagt til en Konfession, til en Tro, der var sunket ned til et ringe Mindretal og efterhaanden maaskee vilde forsvinde. Men paa den anden Side er jeg ude af Stand til at see, hvem der skal afgjøre det Spørgsmaal, naar en Kirke er Folkekirke og naar den hører op at være det, uden at det maa være Regeringen og Rigsdagen i Forening ved en Grundlovsbestemmelse. Deri synes at ligge, at den evangelisk-lutheriske Kirke ikke kan, som en juridisk Person, hævde for sig nogen fuldstændig Eiendomsret til det Guds, hvorom her er Tale; snarest maatte man vel komme til at sige, at det Kirkeguds, der engang findes — jeg vil næsten sige, uanseet hvorledes den historiske Oprindelse af dette Guds er — er materielle Midler, som ere blevne henlagte til at fyldestgjøre det religiøse Liv i Folket i det Hele taget. Dersom man kommer til at opstille en saadan Anskuelse som denne, en Anskuelse, der forresten vil kunne støttes med mangfoldige historiske og juridiske Beviisgrunde, saa forekommer det mig, maatte man være tilbøielig til at lade det Samfund, hvori Folkets religiøse Liv rører sig, blive medbestuttende med Hensyn til de materielle Midler, der nu findes til dette Livs Tilfredsstillelse. Paa den anden Side har man fremsat den Anskuelse, at det skulde være de enkelte Sognekald, hvilket